

ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ

10^ο Διεθνούς Συνεδρίου Αθλητικού Δικαίου (IASL, Αθήνα 25-27 Νοεμβρίου 2004)

ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ: ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ SPORTS LAW: IMPLEMENTATION AND THE OLYMPIC GAMES

Δημήτριος Π. Παναγιωτόπουλος*

I.

ΑΘΛΗΤΙΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

α) Αθλητική Έννομη Τάξη

Στη θεματική αυτή έγινε λόγος και διερευνήθηκε η νομοπαραγωγική δυνατότητα των αθλητικών φορέων στο πλαίσιο της θεσμικής αυτονομίας τους, αλλά και της έννομης τάξης στο εθνικό και το διεθνές πεδίο της αθλητικής και αγωνιστικής δραστηριότητας. Επίσης εξετάστηκαν: το πεδίο εφαρμογής κανόνων δικαίου στη σωματική κίνηση υπό τη διάκρισή της ως αθλητική κίνηση που συγκροτεί την αθλητική πράξη, η φύση των αθλητικών θεσμών, η δυνατότητα παραγωγής κανόνων δικαίου για την αθλητική δράση και ο χώρος δικαίου και μη δικαίου των αθλητικών κανόνων.

Για την αθλητική δραστηριότητα διεθνώς πλέον, παράλληλα προς τους κανόνες δικαίου, ισχύουν και κανόνες δικαίου θεσπιζόμενοι στη βάση της θεσμικής αυτονομίας των αθλητικών φορέων υπό την ονομασία *Lex Sportiva*. Τα ερωτήματα που τέθηκαν είναι: α) αν θα μπορούσε να υπάρξει απόλυτη αυτονόμηση των αθλητικών ρυθμίσεων; και β) ποιο θα μπορούσε να είναι το σύγχρονο νομικό αθλητικό σύστημα διεθνώς, υπό την εποπτεία του οποίου θα ήταν δυνατό να ισχύσει η *Lex Sportiva*, με στόχο την αντικειμενική "δίκαιη" ορθή δίκη και την εκτελεστότητα των αποφάσεων επίσημης δικαστικής αρχής, ενός διεθνούς Αθλοδικείου.

Η σχέση μεταξύ αθλητισμού και δεοντολογικής συμπεριφοράς των εμπλεκόμενων με οποιονδήποτε τρόπο στον αθλητισμό, η χρήση από αθλητές απαγορευμένων ουσιών doping, η αντιδεοντολογική συμπεριφορά παραγόντων του αθλητισμού απέναντι σε χορηγούς, διαιτητές και θεατές, θέτουν το ζήτημα της δεοντολογίας, ιδίως από νομικής άποψης, καθιστώντας αναγκαία έτσι την υιοθέτηση ενός Κώδικα Αθλητικής Δεοντολογίας με συγκεκριμένη δομή και περιεχόμενο. Η αρμοδιότητα για την εφαρμογή ενός τέτοιου Κώδικα θα μπορούσε ανατεθεί σε ανεξάρτητο φορέα, και ειδικότερα σε ανεξάρτητη αθλητική αρχή.

Νομικές ρυθμίσεις αναφορικά με την ασφάλεια διεξαγωγής του αθλητικού γεγονότος, όπως η ηλεκτρονική εποπτεία των φιλάθλων, θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις διατάξεις της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, τη σχετική νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ιδίως τα δικαιώματα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής) καθώς και τις διατάξεις των οικείων άρθρων του Συντάγματος.

Προκειμένου να διαρθρωθεί ένα ενιαίο σύγχρονο αθλητικό νομικό σύστημα, θα πρέπει προηγουμένως να γίνουν γνωστά τα εθνικά συστήματα δικαίου όλων των χωρών του πλανήτη, ώστε να διερευνηθεί η ιστορία, ο χαρακτήρας και οι ισχύοντες κανόνες δικαίου για τον αθλητισμό, αλλά και οι σχέσεις τους με το κοινό δίκαιο.

Έτσι, μια πρώτη προσέγγιση προς την κατεύθυνση αυτή έδειξε ότι στην Ιαπωνία για το αθλητικό δίκαιο υπάρχουν διατάξεις: Ανάπτυξης Αθλητισμού, Δίκαιο Εθνικών Σταδίων, Δίκαιο Κέντρου Νέων Ολυμπιακών Αγώνων, Δίκαιο Συνδέσμου Ιαπωνικής Σχολής Ασφάλειας, Δίκαιο σχετικά με δημόσια τυχερά παιχνίδια, Νόμος περί Ποδηλασίας, Δίκαιο για αγώνες με μικρά οχήματα, Δίκαιο για αγώνες με βενζινακάτους, Δίκαιο Ένωσης Ιαπωνικών Αγώνων, Δίκαιο για τις εγγραφές σε γήπεδα γκολφ, Δίκαιο Αναψυχής και ούτω καθ' εξής. Ιδιαίτερα ο Νόμος για τον Αθλητισμό δημοσιεύτηκε το 1961 ως θεμελιώδης νόμος για τα ερασιτεχνικά αθλήματα στην Ιαπωνία.

Στο Μεξικό, υπάρχουν τρεις κύριες οργανώσεις που ελέγχουν τον αθλητικό κόσμο: Η Αθλητική Ομοσπονδία Μεξικού (γνωστή επίσης ως CODEME), η Εθνική Επιτροπή για το Φυσικό Πολιτισμό και την Άθληση (γνωστή και ως CONADE) και η Ολυμπιακή Επιτροπή Μεξικού (γνωστή και ως COM). Το Φεβρουάριο του 2003 δημοσιεύτηκε ο Γενικός Νόμος για το Φυσικό Πολιτισμό και τον

* Επίκουρος Καθηγητής Αθλητικού Δικαίου του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

10° IASL Congress

ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ: ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ
ΕΚΕΑΔ, Αθήνα 25-27 Νοεμβρίου 2004

Αθλητισμός, ο οποίος αντικατέστησε το Γενικό Νόμο περί Αθλητισμού (του 2000) και καθιέρωσε με το τρίτο άρθρο ότι οι Κανόνες για το νέο νόμο «δεν θα εκδίδονται αργότερα από 180 μέρες μετά την ημερομηνία που τίθεται σε ισχύ ο νόμος». Οι νέοι κανόνες δημοσιεύτηκαν τον Απρίλιο του 2004.

Στη Ρωσία, τα επαγγελματικά αθλήματα αποτελούν μια από τις πλέον επικερδείς βιομηχανίες. Λόγω της εκτεταμένης αλλαγής στην οικονομία και την κοινωνία της Ρωσίας, αυτό το σκέλος της αθλητικής βιομηχανίας αναπτύσσεται σε πλήρη αρμονία προς τα διεθνή πρότυπα και την ιστορία των επαγγελματικών αθλημάτων, ιδίως προς τις χώρες της Βόρειας Αμερικής και της Ευρώπης. Οι δομή του επαγγελματικού ποδοσφαίρου και του χόκεϊ επί πάγου είναι δείγματα των πλέον επιτυχημένων αθλητικών βιομηχανιών στη χώρα αυτή.

Στην Ευρώπη η παροχή υπηρεσιών ενός επαγγελματία ποδοσφαιριστή στο σύλλογό του πρέπει να τυποποιείται μέσω συμβάσεως εργασίας. Αντιθέτως, λόγω της φύσης και της ιδιαιτερότητας χαρακτηριστικών της ίδιας της εργασίας που παρέχεται από τον ποδοσφαιριστή, είναι δύσκολο να ομαλοποιηθεί η επαγγελματική κατάστασή του χωρίς, ωστόσο, να θιγούν τα προσωπικά και θεμελιώδη δικαιώματά του έναντι της εργασίας όπως: αποκλεισμός από επίσημους αγώνες και προπονήσεις, φήμη-διαδόσεις μετεγγραφής, ενώ το συμβόλαιό του βρίσκεται σε ισχύ, τα οποία υποσκάλπουν έτσι το δικαίωμά του για επαγγελματική και οικονομική προαγωγή και καθιστούν αδύνατη την ουσιαστική απασχόλησή του.

Είναι, κατά συνέπεια, σημαντικό να μελετηθούν: η φύση του δικαιώματος του αθλητή για δημοσιότητα και η δυνατότητα κεφαλαιοποίησης της επαγγελματικής του επιτυχίας, με εκμετάλλευση από τον ίδιο της εμπορικής αξίας του προσώπου του. Ο αθλητής έχει το αποκλειστικό δικαίωμα να χρησιμοποιήσει την ταυτότητά του για εμπορικούς σκοπούς και την εξουσία να απαγορεύσει σε τρίτους να την χρησιμοποιήσουν χωρίς εξουσιοδότηση.

Τέλος, αποτελεί ζήτημα προς διερεύνηση, το ερώτημα αν μπορεί να ζητηθεί από έναν αθλητή, που αναθέτει τα δικαιώματα δημοσιότητάς του σε τρίτον, να αποφύγει συγκεκριμένους τύπους συμπεριφοράς που ίσως επηρεάσουν αρνητικά την ταυτότητά του και τις αξίες που πηγάζουν απ' αυτή.

Στη Βραζιλία, η εφαρμογή διεθνών κανόνων Αθλητικού Δικαίου όπως ο Παγκόσμιος Κώδικας Anti-doping και η πρόσκρουση σε συνταγματικές διατάξεις αποτελούν ένα μεγάλο θέμα καθότι ο αθλητισμός έχει εξελιχθεί σε ιδιαίτερα επικερδή επιχείρηση. Προκειμένου δε οι αθλητές να ικανοποιήσουν τόσο τις προσωπικές τους απαιτήσεις όσο και εκείνες του χορηγού, καταφεύγουν πολλές φορές στο doping και απαιτούνται ειδικές διατάξεις με εναρμονισμένο περιεχόμενο ουσίας και δικονομικής αντιμετώπισης για αποτελεσματικότητα της δικαιοσύνης.

Στην Αργεντινή αναπτύσσεται το αθλητικό δίκαιο σταδιακά. Παρότι δε το ενδιαφέρον στο αντικείμενο αυτό αυξήθηκε σημαντικά τα τελευταία δέκα χρόνια, η μεγαλύτερη παρέμβαση συντελέστηκε μόλις πριν από τρία χρόνια. Ζητήματα αθλητικού δικαίου έχουν αρχίσει να προσελκύουν ιδιαίτερα την προσοχή όχι μόνο δικηγόρων, που δραστηριοποιούνται σ' αυτόν τον τομέα του δικαίου, αλλά και παραγόντων του αθλητισμού, οι οποίοι, εν όψει των οικονομικών διαφορών που ενσκήπτουν τους συλλόγους τους, αναγνωρίζουν την ανάγκη αναζήτησης εναλλακτικών λύσεων, ώστε να αντιμετωπισθούν οι καθημερινές και δύσκολες καταστάσεις, με βάση την ισχύ των ειδικών νόμων του Αθλητισμού.

β) Ευρωπαϊκό δίκαιο και αθλητική δραστηριότητα

Ειδικότερα προβλήματα που αναδεικνύουν σημαντικές πτυχές του επαγγελματικού αθλητισμού συζητήθηκαν σε σχέση με το ευρωπαϊκό δίκαιο και την αθλητική δραστηριότητα στην Ευρώπη.

Μετά την απόφαση Bosman, η οποία εκδόθηκε από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο στις 15-12-1995, εδραιώθηκαν πολλές σχέσεις και συναλλαγές ανάμεσα στους εκπροσώπους των κοινοτικών αρχών και εκείνους του αθλητικού κινήματος, με κυρίαρχες αυτή της ελεύθερης κυκλοφορίας των παικτών καθώς και της αποζημίωσης μετεγγραφής. Παράλληλα επιβεβαιώθηκε ότι τα νομικά συστήματα των Διεθνών αθλητικών Ομοσπονδιών και της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής, διακρίνονται από τα κρατικά συστήματα και από το ευρωπαϊκό νομικό σύστημα. Οι διατάξεις του αθλητικού νομικού συστήματος (Lex Sportiva) παρακάμπτονται μόνο εάν αποδειχτεί ότι αντίκεινται στη δημόσια τάξη, ή στις προσωπικές και οικονομικές ελευθερίες, ότι δηλαδή αντίκεινται σε μια βασική αρχή της νομικής και οικονομικής τάξης που έχει εγκαθιδρυθεί σε μία χώρα.

Τα οικονομικά και χρηματοοικονομικά ζητήματα, που αφορούν στη διαχείριση των συλλόγων, προσιδιάζουν ολοένα και περισσότερο στο αθλητικό κίνημα πολλές φορές και σε αντίθεση με τις διατάξεις του εθιμικού δικαίου ορισμένων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Ο τομέας της εκπαίδευσης και των διπλωμάτων που έχουν αναπτυχθεί από το αθλητικό κίνημα, προσφέρει επίσης την ευκαιρία επαλήθευσης των μέτρων που ενισχύουν μια συγκεκριμένη προσέγγιση των τιθέμενων ζητημάτων.

Η Δήλωση για τον Αθλητισμό το 1997 στη Συνθήκη του Άμστερνταμ, έστειλε ένα ηχηρό πολιτικό μήνυμα για τη σημασία που δίδεται σήμερα στον αθλητισμό και τις αξίες του από Αρχηγούς Κρατών και Κυβερνήσεις.

Οι διατάξεις του Ευρωπαϊκού Συντάγματος, επιβεβαιώνουν την εξέλιξη, που όχι μόνο λαμβάνει υπόψη τις ιδιαιτερότητες, αλλά που ανοίγει το δρόμο στην αρχή μιας πραγματικής αθλητικής εξαίρεσης. Στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα ο αθλητισμός αναφέρεται στο Άρθρο III-282 (Μέρος III, Τίτλος III, Κεφάλαιο V, Τμήμα 4 για την Εκπαίδευση, τους νέους, τον αθλητισμό και την επαγγελματική κατάρτιση), όπου δηλώνεται ότι η ΕΕ θα συνεισφέρει στην προώθηση των ευρωπαϊκών αθλητικών ζητημάτων, λαμβάνοντας υπόψη τη συγκεκριμένη φύση, τις δομές που βασίζονται στην εθελοντική δραστηριότητα και την κοινωνική και εκπαιδευτική λειτουργία του αθλητισμού (παράγραφος 1 Άρθρου III-282, τελευταία πρόταση). Επίσης ότι η ΕΕ έχει σκοπό να αναπτύξει την ευρωπαϊκή διάσταση του αθλητισμού, προωθώντας το ευ αγωνίζεσθαι και το ανοιχτό πνεύμα στις αθλητικές διοργανώσεις καθώς και τη συνεργασία ανάμεσα στους φορείς που είναι υπεύθυνοι για τον αθλητισμό, προστατεύοντας τη φυσική και ηθική ακεραιότητα των αθλητών και των αθλητριών, ιδιαίτερα των νέων (παράγραφος 2 υποπαράγραφος g του Άρθρου III-282).

Στην Αγγλία το 2002 δημιουργήθηκε μια Ανεξάρτητη Επιτροπή Ποδοσφαίρου, ως ρυθμιστικός φορέας περιορισμένων αρμοδιοτήτων. Τα υπερβολικά οικονομικά προβλήματα, η συνεχής περιθωριοποίηση ορισμένων τμημάτων των οπαδών του ποδοσφαίρου και η έλλειψη διαφάνειας συνεχίζουν να βασανίζουν το αγγλικό ποδόσφαιρο. Αυτά τα προβλήματα διαφαίνονται στην πραγματικότητα σε όλο το ευρωπαϊκό ποδόσφαιρο. Σύμφωνα με την Επιτροπή αυτή, το αγγλικό ποδόσφαιρο πρέπει να δείξει πιο καθαρά ότι έχει τη δυνατότητα να αυτορυθμιστεί και ότι είναι προετοιμασμένο να αντέξει τις ευθύνες που συνεπάγεται κάτι τέτοιο στο πλαίσιο της γενικής συζήτησης για το τι πράγματι συνιστά αποτελεσματική διοίκηση στον αθλητισμό.

Στη μελέτη για τον κοινωνικό διάλογο στο ευρωπαϊκό επαγγελματικό ποδόσφαιρο είναι αναγκαίο να καταγραφούν: α) η νομική βάση για τη σχέση ανάμεσα σε παίκτη και σύλλογο, β) οι ρυθμίσεις, στις οποίες προέβη η υποψήφια προς ένταξη χώρα και γ) η δυνατότητα που υπάρχει για ένα τέτοιο διάλογο. Σε γενικές γραμμές: α) σε πολλά νέα κράτη-μέλη της ΕΕ, οι σχέσεις απασχόλησης των επαγγελματιών ποδοσφαιριστών με τους συλλόγους τους δεν βασίζονται απόλυτα στο εργατικό δίκαιο, β) τα περισσότερα νέα κράτη-μέλη της ΕΕ έχουν εφαρμόσει την Κοινοτική Οδηγία 1990/70/EC πλήρως, που έχει ως σκοπό να αποτραπεί η κατάχρηση από τη χρήση συμβολαίων ορισμένου χρόνου στον τομέα του επαγγελματικού ποδοσφαίρου, γ) ο κοινωνικός διάλογος ακόμα απουσιάζει τελείως ή εν μέρει από τα περισσότερα πρώην σοσιαλιστικά κράτη.

Το επαγγελματικό ποδόσφαιρο σε νέα κράτη-μέλη της ΕΕ, πρώην σοσιαλιστικά, βρίσκεται ακόμα σε μεταβατικό στάδιο, με κεντρικά ελεγχόμενο και κρατικά χρηματοδοτούμενο τομέα σε μια φιλελεύθερη εμπορική βιομηχανία.

Ιδιαίτερα στους οργανισμούς άθλησης και αναψυχής στο Ηνωμένο Βασίλειο, σχετικά με την κυρίαρχη πρακτική ηλικιακών διακρίσεων, δεν υπάρχουν δεδομένα και επαρκή αποδεικτικά στοιχεία και καθιστούν αναγκαίες τις νομοθετικές ρυθμίσεις για την πρακτική αυτή. Συνεπώς, η ανάπτυξη στρατηγικών για την εξασφάλιση νομοθετικής συμμόρφωσης εντός των οργανισμών άθλησης και αναψυχής, τόσο για εργαζόμενους με σύμβαση όσο και για εθελοντές, πρέπει να αποτελέσει νομική προτεραιότητα των οργανισμών.

Ο αθλητισμός, ως οικονομική δραστηριότητα με την έννοια του Άρθρου 2 της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πρέπει να συμμορφώνεται με το κοινοτικό δίκαιο και ιδιαίτερα με τις προβλέψεις που συνδέονται με την ελεύθερη κίνηση των εργαζομένων. Επίσης ως εργαλείο της επεκτείνει το φάσμα των κοινωνικών και εκπαιδευτικών της πολιτικών, με αντικειμενικό στόχο την ενδυνάμωση της ενότητας στις ευρωπαϊκές χώρες.

Σε γενικές γραμμές, αυτή η προσπάθεια ενότητας τείνει να ομογενοποιήσει τις διατάξεις των νόμων, απομακρύνοντας τις ασυνέπειές τους ως προς τα διάφορα ζητήματα που ρυθμίζουν. Προς τούτο έχει μεγάλη σημασία η εκπαίδευση στο αθλητικό δίκαιο, η οποία θα πρέπει να επεκταθεί.

II.
ΕΠΙΛΥΣΗ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

α) Αθλητικές Διαφορές και Αθλητική Δικαιοσύνη

Ένα από τα σημαντικά προβλήματα στην αθλητική δραστηριότητα, τόσο στην Ευρώπη όσο και διεθνώς, είναι αυτό της αθλητικής δικαιοσύνης. Θα πρέπει να διασαφηνισθεί ο όρος «δικαιοσύνη» στον αθλητισμό, το δικονομικό σύστημα και οι αρχές απονομής της δικαιοσύνης για την έκδοση απόφασης στη βάση αποδεικτικών στοιχείων και της ερμηνείας των κανόνων δικαίου με βάση τις αρχές του δικαίου.

Στο πλαίσιο της δικαιοσύνης (πολιτικής και διοικητικής γενικά) απασχολεί το πρόβλημα επίλυσης των διαφορών που αναφύονται κατά τη διεξαγωγή αθλητικών αγώνων καθώς και το ζήτημα της παροχής προσωρινής έννομης προστασίας πριν από την εκδίκαση του κύριου ένδικου βοηθήματος. Είναι ανάγκη να διευκρινισθεί απόλυτα το περιεχόμενο της αθλητικής έννομης τάξης, για θέματα σχετικά με τη φύση των αθλητικών διαφορών, την αρμοδιότητα των αθλητικών οργάνων, τα υποκείμενα παροχής προσωρινής έννομης προστασίας, το αντικείμενο, τη μορφή και την αποτελεσματικότητα της προσωρινής δικαστικής προστασίας κ.λπ.

Υφίσταται ανάγκη πλήρους ουσιαστικοποίησης των αθλητικών διαφορών, για την εκδίκαση των οποίων θα πρέπει να ιδρυθεί ειδικό δικαστήριο (αθλοδικείο), που θα επιλαμβάνεται της εκδικάσεως ακόμη και των ασφαλιστικών μέτρων.

Η συγκριτική μελέτη του ελέγχου των πειθαρχικών αποφάσεων των αθλητικών ομοσπονδιών από το Γάλλο δικαστή και από το δικαστή του Διαιτητικού Αθλητικού Δικαστηρίου κατέδειξε την προοδευτική εγκαθίδρυση του ελέγχου της νομιμότητας αυτών των αποφάσεων, τόσο από τον κρατικό δικαστή όσο και από τους διαιτητές-δικαστές, σχετικά με την τήρηση των διαδικαστικών εγγυήσεων και την τήρηση των θεμελιωδών εγγυήσεων επί της ουσίας. Η προβλεπόμενη από νόμους και κανονισμούς ομαδικών αθλημάτων επίταση (διπλασιασμός) της πειθαρχικής ποινής σε βάρος των ομάδων, μετά των οποίων συνδέονται οι δημιουργούντες τα επεισόδια φίλαθλοι, αντιβαίνει στις αρχές του Δικαίου. Ο νόμος, ιδιαίτερα στο αθλητικό δίκαιο, έχει καθήκον να προβλέπει διάφορους τύπους υπαιτιότητας με ανάλογη ευθύνη. Η υπαιτιότητα πρέπει να βρει εφαρμογή στον αθλητισμό και να προσδιορισθεί ανάλογα με το άθλημα.

Είναι αναγκαίο να εγκαθιδρυθεί η ανεξαρτησία και η αποτελεσματικότητα της διαιτησίας σε αθλητικά ζητήματα και η ειδική εκπαίδευση των διαιτητών αθλημάτων με τα γνωστικά αντικείμενα του Αθλητικού Δικαίου.

β) Αθλητική δικαιοδοσία και ορθή (Fair) δίκη

Η ολοένα αυξανόμενη δύναμη των διεθνών αθλητικών ομοσπονδιών έχει σοβαρή επίπτωση στον τρόπο και τις διαδικασίες εφαρμογής του δικαίου, στο χώρο του αθλητισμού. Η πρόσφατη παρέμβαση της FIFA προς τα μέλη της Ελληνικής Ποδοσφαιρικής Ομοσπονδίας να παραιτηθούν από κάθε ένδικο μέσο κατά της προκήρυξης των αρχαιρεσιών της 30-10-2004, με την απειλή κυρώσεων σε βάρος της, θέτουν το καίριο ερώτημα μέχρι που φτάνουν άραγε τα όρια της αυτονομίας του αθλητικού κινήματος έναντι της αθλητικής έννομης τάξης, όσον αφορά στην επίλυση των διαφορών που ανακύπτουν στον αθλητικό χώρο.

Μέχρι πρόσφατα, οι προσπάθειες κατά του doping εξαρτιόνταν σχεδόν αποκλειστικά από τις εξετάσεις των αθλητών και την ενημέρωση του κοινού. Ο Παγκόσμιος Κώδικας Anti-doping και το έργο που ξεκίνησε η UNESCO για να μετατρέψει τον Κώδικα σε μια διεθνή συμφωνία υπόσχονται ένα πιο ομοιογενές και σταθερό σύστημα ελέγχου με υιοθέτηση της αντικειμενικής ευθύνης στα αδικήματα doping. Θα πρέπει όμως να καθιερωθεί η αρχή της αθωότητας του αθλητή, μέχρι αποδείξεως του εναντίου, μέσω μιας πειθαρχικής διαδικασίας στη βάση της αρχής της ανταπόδειξης.

Μια δεύτερη προσέγγιση στο πρόβλημα των ουσιών που δύσκολα ανιχνεύονται είναι *το αθλητικό προφίλ*. Αυτή η προσέγγιση υποστηρίζει την εκτενή σωματική εξέταση των αθλητών ώστε να δημιουργηθούν βιολογικά προφίλ που μπορούν να παρακολουθούνται από υπηρεσίες anti-doping. Νέα απειλητική μορφή που λαμβάνει το doping είναι αυτή του γενετικού ή γονιδιακού doping, για το οποίο ήδη ασχολείται το δίκαιο.

10° IASL Congress

ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ: ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ
ΕΚΕΑΔ, Αθήνα 25-27 Νοεμβρίου 2004

Οι περιοριστικοί κανόνες της Lex Sportiva που ρυθμίζουν θέματα που αφορούν το πρόσωπο και την ελευθερία του ανθρώπου ως εμπλεκόμενου στην αθλητική διεργασία θα πρέπει να εξασφαλίζουν ότι δεν καταπατούνται τα Ανθρώπινα Δικαιώματα από τις αθλητικές οργανώσεις και δεν έρχονται σε αντίθεση με κανόνες που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα.

III.

ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

α) Κανόνες δικαίου - Lex Sportiva και Ολυμπιακοί Αγώνες

Το Ολυμπιακό φαινόμενο εδραιώθηκε και αναπτύχθηκε σε ένα θεσμικό περιβάλλον με λειτουργικό, συμβολικό, θρησκευτικό και καθεστωτικό στοιχείο, στο πλαίσιο γιορτής τα "Ολύμπια", κατ' έθιμο ιερών τόπων .

Η θεσμοθέτηση και λειτουργία ενός αυτόνομου και, συνεπώς, βιώσιμου πανεπιστημιακού βήματος στην Ηλεία, θα μπορούσε, εκτός των άλλων, να υπερασπιστεί το ολυμπιακό κληροδότημα και να αντιδράσει στις κακοποιήσεις και στις παραμορφώσεις, στα εκφυλιστικά φαινόμενα και στις παρεκβάσεις, που τις μέρες αυτές υφίσταται.

Είναι αλήθεια ότι ο αθλητισμός τροφοδοτεί τη δημοκρατική φαντασίωση της ισότητας. Είναι επίσης αλήθεια ότι γύρω από τον αθλητισμό διατυπώνονται ιδεολογήματα περί ανωτέρας φυλής, εθνικής υπεροχής, και άλλα συναφή που αρκετές φορές οδήγησαν τους λαούς σε περιπέτειες. Πράγματι ο αθλητισμός μπορεί να διευκολύνει την κοινωνική και πολιτισμική ένταξη του ατόμου-πολίτη μέσα σ' ένα σύστημα αξιών. Αρκεί να υπάρχει ο κοινός παρονομαστής των "τρεχουσών αξιών" μιας σύγχρονης οργανωμένης κοινωνίας με τα "πανανθρώπινα σύμβολα και μηνύματα" που διαρκώς - υποτίθεται ότι- θυμίζει και αναπαράγει το αθλητικό ιδεώδες.

Είναι όμως κάτι τέτοιο εφικτό σήμερα; Μπορεί να συνυπάρξει το καθημερινό, το αγοραίο, η επιβίωση με το αιώνιο, το αφιλοκερδές, η αναβίωση; Η απάντηση είναι όχι, τείνει όμως να κατισχύσει καλλιεργώντας ψευδοράματα.

Η κυριαρχία του διεθνούς Ολυμπιακού κινήματος στη διεθνή αθλητική σκηνή, τις περασμένες δεκαετίες, είναι αναμφισβήτητη. Καθίσταται αναγκαίο η διακρατική συνεργασία για τον αθλητισμό να κάνει την έντονη εμφάνισή της στο διεθνές αθλητικό γίγνεσθαι. Η διεθνής εκπροσώπηση στα αθλητικά γεγονότα εγείρει νομικά ζητήματα συμφερόντων, που είναι αναγκαίο να συζητούνται στο πλαίσιο διεθνών συνεδρίων. Η Ολυμπιακή Χάρτα αναφέρεται σε έθνη και τα ορίζει ως τις οντότητες εκείνες που αναγνωρίζονται διεθνώς. Εντούτοις, τον τελευταίο καιρό υπάρχουν περιοχές που δεν αναγνωρίζονται διεθνώς ως έθνη αλλά εκείνες ισχυρίζονται ότι είναι έθνη. Έχουν μάλιστα αποκτήσει διεθνή εκπροσώπηση ανεξάρτητη από το Έθνος στο οποίο ανήκουν (παράδειγμα είναι η εγγραφή της Καταλανικής Ομοσπονδίας Roller Skating στη Διεθνή Ομοσπονδία Roller Skating).

Ο αριθμός των ομάδων και των αθλητών στους Ολυμπιακούς Αγώνες έχει αυξηθεί δραματικά. Οι πρώτοι σύγχρονοι αγώνες, που πραγματοποιήθηκαν τον Απρίλιο του 1896 και συγκέντρωσαν 311 αθλητές από 13 χώρες. Εκατόν οκτώ χρόνια μετά, στους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας 2004, ο αριθμός των αθλητών ανήλθε σε 10.500 και σε 5.500 συνοδούς, ενώ στους Χειμερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες του Τορίνο (2006), σε 2.500 αθλητές και σε 2.500 συνοδούς. Είναι ανάγκη να προσδιορισθεί ο μέγιστος αριθμός αθλητών για κάθε άθλημα, με σαφώς προκαθορισμένα κριτήρια επιλογής, με σύστημα και συγκεκριμένο φορέα πρόκρισης των αθλητών για συμμετοχή σε Ολυμπιακούς Αγώνες.

Η οριοθέτηση της έννοιας της ιθαγένειας του αθλητή των Ολυμπιακών Αγώνων και οι μέθοδοι ορισμού της ιθαγένειας σχετίζονται με δικαιώματα και των υποχρεώσεις που έχουν επιπτώσεις και έντονο νομικό-δικαστικό ενδιαφέρον και δεν είναι ρύθμιση που αφορά μόνο σε κανόνα της Lex Sportiva ή Olympica.

Για τους αθλητές με αναπηρίες καθίσταται αναγκαία η πλήρης αναγνώριση του δικαιώματός τους να ασκούν τον αθλητισμό σε υψηλό επίπεδο. Τούτο μπορεί να επιτευχθεί μόνο με την εξάλειψη των διαφορών αντιμετώπισης σε σχέση με τους αθλούμενους που δεν πάσχουν από κάποια αναπηρία, με τα μέσα που είναι απαραίτητα για τις ιδιαίτερες και πολυέξοδες συνθήκες προετοιμασίας για τις διεθνείς αθλητικές εκδηλώσεις.

Ο θεσμός της εκχειρίας στην αρχαιότητα ως πράξη ειρήνης, ανακωχή δηλ. στις εχθροπραξίες, εν όψει ενός σημαντικού και κοινά αποδεκτού γεγονότος, όπως ήταν οι ολυμπιακοί αγώνες, στο πλαίσιο ιερής γιορτής κατ' έθιμο των ιερών τόπων, αποτελούσε μια από τις πρώτες πηγές διαπολιτειακού

10° IASL Congress

ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ: ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ
ΕΚΕΑΔ, Αθήνα 25-27 Νοεμβρίου 2004

δικαίου και συγκεκριμένα μια συμφωνία με βάση το άγραφο δίκαιο ανάμεσα στους αρχηγούς πόλεων-κρατών, καθιστώντας εμφανέστατη την πολιτική διάσταση των αγώνων αυτών κατά τη συγκεκριμένη ιστορική περίοδο.

Στη σύγχρονη εποχή, οι ολυμπιακοί αγώνες έχουν απολέσει κατά πολύ την πολιτική τους σημασία και προάγονται θεσμικά και οργανωτικά κυρίως μέσα από ένα κίνημα ιδιωτών. Ο θεσμός της εκεχειρίας έχει άμεση σχέση με τις πολιτικές κυρίαρχων κρατών της διεθνούς κοινότητας και φιλοδοξεί να επιδράσει στις διεθνείς σχέσεις. Η παντελής απουσία του κρατικού στοιχείου, δεν μπόρεσε να επιτευχθεί στους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας 2004 ούτε τελικά να επιβληθεί το ιδεώδες της ολυμπιακής εκεχειρίας. Οι καλές προθέσεις, αλλά και η δράση που ανέλαβε το Διεθνές Κέντρο Ολυμπιακής Εκχειρίας παρέμειναν ατελέσφορες. Ίσως η λύση προς τη σωστή κατεύθυνση θα ήταν η ίδρυση ενός αθλητικού ΟΗΕ, με σκοπό τη συνολική απ' αυτόν εποπτεία της Lex Sportiva-Olympica και των διεθνών αγώνων.

β) Συμβατικές, οικονομικές και πολιτικές πτυχές των Ολυμπιακών Αγώνων

Σημαντικό φαινόμενο, που εξελίσσεται ταχύτατα στον οικονομικό κύκλο των αθλητικών αγώνων, είναι το ambush marketing. Είναι απαραίτητο να προσδιοριστούν ρυθμίσεις ελαχιστοποίησης των προσπαθειών για ambush marketing. Οι διοργανωτές γεγονότων πρέπει να κατέχουν τα πνευματικά και τα σχετικά με αυτά δικαιώματα και να εποπτεύουν τον έλεγχο αυτών των δικαιωμάτων μέσω αποτελεσματικών συμβάσεων παραχώρησης άδειας χρήσης. Με δυνατότητα δικαστικής προστασίας του χορηγού για δυσφήμιση, ψευδή διαφήμιση και λανθασμένη παρουσίαση. Στο ambush marketing υπάρχουν διαφορετικές τεχνικές. Οι Αγώνες που έγιναν στην Αθήνα επεσήμαναν διαφορετικά ζητήματα, και είναι επίσης σημαντικό να γνωρίζουμε με ποιο τρόπο οι Οργανωτικές Επιτροπές των επόμενων χειμερινών Ολυμπιακών στο Τορίνο (2006) και στο Πεκίνο (2008) θα αντιμετωπίσουν το πρόβλημα του ambush marketing.

Εν όψει του Παγκοσμίου Κυπέλλου Κρίκετ που έλαβε χώρα στη Νότιο Αφρική και του Παγκόσμιου Κυπέλλου Ποδοσφαίρου του 2010, το Κοινοβούλιο της Νοτίου Αφρικής έλαβε νομοθετικά μέτρα κατά τη διάρκεια του έτους 2001 και 2002, προσπαθώντας να βοηθήσει τους αθλητικούς φορείς και τους χορηγούς μεγάλων αθλητικών γεγονότων στον αγώνα τους κατά του ambush marketing.

Οι αναπτυσσόμενες στρατηγικές, που ακολουθούνται από τις εταιρείες, ποικίλλουν και δεν υφίσταται πάντα ενιαία στρατηγική. Η αγοραγνωσία και η καταναλωτική πίστη είναι δύο έννοιες μη ταυτόσημες, αλλά η αξιοποίηση τους από εξειδικευμένα στελέχη συμβάλλει στην ευρωστία των περι του αθλητισμού επιχειρήσεων.

Η σύναψη σύμβασης οικονομικής ανταποδοτικής υποστήριξης (Sponsoring - "χορηγία") ανάμεσα σε sponsor - "χορηγό" και αθλητή προϋποθέτει την άριστη σωματική και αθλητική κατάσταση του τελευταίου, ώστε να εξασφαλισθεί η παρουσία του σε όσο το δυνατόν περισσότερες και σημαντικότερες αθλητικές εκδηλώσεις. Η παράβαση από τον αθλητή κανόνων που αφορούν το doping, μπορεί να έχει συνέπειες στη συμβατική του σχέση που εκτείνονται έως την καταγγελία της με ερευνητέο το δίκαιο που διέπει τη σύμβαση.

Η ικανότητα παροχής δικαιωμάτων αναμετάδοσης αγώνων σε ένα γεγονός, είναι σημαντική και είναι αναγκαία η συμβατική εξασφάλιση. Το συμβόλαιο αναμετάδοσης αθλημάτων δεν εξαρτάται απόλυτα από το δικαίωμα ιδιοκτησίας, αλλά μάλλον από τα δικαιώματα που δημιουργούνται και διέπονται από το συμβόλαιο ανάμεσα στον ιδιοκτήτη των δικαιωμάτων και το σχετικό αναμεταδότη. Αυτοί που κατέχουν τα δικαιώματα (δηλ. τα δικαιώματα πρόσβασης και πνευματικής ιδιοκτησίας) για αναμετάδοση αγώνων ελέγχουν έμμεσα τα αθλήματα του κόσμου. Σχετικά ερωτήματα που ερευνήθηκαν είναι: Ποιος έχει το δικαίωμα αναμετάδοσης Αγώνων; Ο ιδιοκτήτης του σταδίου, ο οποίος ελέγχει την πρόσβαση στο στάδιο, κατέχει τέτοιο δικαίωμα; Τι γίνεται με τα αθλητικά γεγονότα που γίνονται σε δημόσιους χώρους; Εάν δεν υφίσταται έλεγχος πρόσβασης σε αγώνες ή κανείς δεν κατέχει τα δικαιώματα πρόσβασης, ποιος έχει το δικαίωμα αναμετάδοσης; από που προέρχεται το δικαίωμα αναμετάδοσης, εάν υπάρχει ένα τέτοιο δικαίωμα και εάν ναι, ποιος είναι ο φορέας αυτού του δικαιώματος.